

Nezakazujte technologie. Začněte se učit.

2.3.2026 - | CESNET

První část rozhovoru s Janem Kolouchem, Kyber učitelem roku 2025.

Náš kolega Jan Kolouch je specialistou na kybernetickou kriminalitu a bezpečnost a dlouhodobě se věnuje vzdělávání dětí, rodičů i odborné veřejnosti. Na podzim roku 2025 získal ocenění Kyber učitel roku za svůj přínos v oblasti osvěty a výuky digitální bezpečnosti. V první části rozhovoru se dozvíte, co pro něj toto ocenění znamená, jak přemýšlí nad přípravou přednášek a podle čeho pozná, že se opravdu povedly. Otevřeně mluví také o proměně publika i o tom, proč je někdy nejtěžší oslovit právě rodiče.

Na podzim ses stal Kyber učitelem roku. Co pro tebe tohle ocenění znamená?

Je to pro mě obrovská pocta – a zároveň silný vnitřní pocit štěstí, že věci, kterým se věnuju, dávají smysl. Nejen mně, ale i někomu dalšímu. Že si lidé řekli, že by možná stálo za to ukázat, co dělám. A asi právě to je pro mě na tom ocenění nejcennější.

Když si připravuješ přednášku, čím začínáš?

Nejdřív si zjistím, pro koho je určená. Je obrovský rozdíl, jestli mluvím k profesorům, rodičům nebo k dětem na prvním stupni. Snažím se pochopit, co potřebují vědět, a teprve potom přidávám další „kousky“, o kterých vím, že s tématem souvisejí. Důležité je i prostředí – jestli jde o odbornou konferenci, nějaký con, nebo spíš freeride, kde si můžu dovolit být hravější a zábavnější. Podle toho přednášku skládám.

Podle čeho poznáš, že se přednáška opravdu povedla?

Hlavně podle interakce s publikem. Snažím se lidi vtáhnout – někdy je to trochu herectví. Občas něco schválně přeženu, abych vyvolal reakci. Úplně nejhorší je ticho. I když pak lidé tleskají a vypadají spokojení, bez průběžné reakce mám pocit, že to nefungovalo. Naopak když lidé odcházejí s tím, že jim to něco dalo, je to skvělé. Často to poznám i tak, že místo hodinové přednášky tam zůstaneme o dvě hodiny déle, protože se ptají a chtějí vědět víc. V tu chvíli vím, že ten čas měl smysl.

Máš pocit, že se publikum v posledních letech změnilo?

Určitě. Čím dál častěji se setkávám s rodiči, kteří už vyrůstali se sociálními sítěmi. Online prostředí berou jako přirozené, ale začínali s Facebookem – a u Facebooku často zůstali. Když se jich zeptám na jiné síť nebo online hry, zjistím, že vlastně „zamrzli“. Mají pocit, že tomu světu rozumějí, protože v něm vyrostli, ale zároveň se dívají na mladší generaci a říkají: „Já vlastně nechápu, co dělají.“

Je to zvláštní paradox. Považují se za digitální domorodce, ale zůstali stát na pláži a do pralesa už nešli. A často si méně uvědomují rizika. Paradoxně babičky a dědečkové, kteří tímhle světem neprošli, bývají mnohem vyděšenější než střední generace, která říká: „Vždyť je to v pohodě, to je internet.“

Takže máš pocit, že jim to po přednášce „docvakne“?

Ano. Někdy až příliš. Odcházejí s tím, že doma vypnou Wi-Fi, zakážou sociální síť, YouTube i youtubery. A přesně tohle říkám hned na začátku – nedělejte to. Začněte se učit. Je to stejné, jako když jsme se my učili fungovat s internetem. Řešením není technologie zakázat, ale pochopit je, nastavit správně meze a limity. Zákazy dlouhodobě nefungují.

Co je podle tebe na výuce kyberbezpečnosti nejtěžší?

Přesvědčit lidi zhruba ve věku 30 až 55 let, aby vůbec přišli. Když přednáším studentům, je to

vlastně jednoduché. V tom prostředí se pohybují, chápou ho a já jim přidávám jen další dílek do mozaiky. Jestli ho přijmou, nebo ne, je na nich, ale základní rámec akceptují. U jejich rodičů je to jiné. Na přednášku pro 600 dětí přijde deset rodičů. A jejich odpověď často zní: „Já na to nemám čas.“ Přitom bez těchto technologií už fungovat nebudeme. Směřujeme k digitálním občankám a kompletní digitální identitě. A přesto tu pořád existuje obrovská skupina lidí, kteří naletí „americkému vojákovi“ nebo „ruské princezně“ a netuší, jak masivní dopad to může mít.

Nejtěžší je přesvědčit lidi v produktivním věku, že kyberbezpečnost je součást běžného života. Stejně jako zamykáme byt nebo vypínáme vodu před dovolenou, musíme myslet i na bezpečnost online. A uvědomit si, že to za nás nikdo neudělá. A to je podle mě velký fail – i pro naše sdružení. Často říkáme „my vám to dodáme“, ale zapomínáme dodat to hlavní: „Bez vás to prostě nepůjde.“

Příště se s Janem Kolouchem podíváme mimo jiné na to, proč jsme v online světě pohodlnější než v tom reálném, jak nás zahlcuje informační šum a jak AI mění pravidla hry - pro obránce i útočníky.

<https://www.cesnet.cz/novinky/nezakazujte-technologie-zacnete-se-ucit-298>